

(БИВША ЮГОСЛАВСКА) РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЯ НА КРЪСТОПЪТ В ТЪРСЕНЕ НА ИДЕНТИЧНОСТ(И)

Иван Винаров*

Увод

На 30 септември 2018 г. в Македония се проведе исторически референдум, след който въпросите пред страната са повече, отколкото преди това. Голямата "битка на идентичности" стартира още с провъзгласяването на независимостта от СФРЮ и води не само до произволно тълкуване (тоест кражба) на история, както бе до съвсем скоро, но и до нови форми на действие, чрез които се утвърждава методологията на т.нар. социално инженерство в юго-западната ни съседка.

"Живеем в криворазбрана балканска махала" – така е озаглавена статията на кореспондента на един от най-големите български всекидневници в гръцката столица Атина. В материала се подлагат на анализ превърналите се в причина за раздори в кабинета на Ципрас секретното финансиране и т.нар. парадоксална дипломация. Освен темата за официално заложените "тайни финансови фондове", [1] която се счита за фактическия повод за оставката на Кодзиас, другият важен аспект е изнесената на преден план в гръцкото обществено мнение констатация: *"Македонският въпрос се превърна в театрална сцена"*.

И докато гръцките политици разиграват сценарии, наподобяващи героическия елински епос, в Повардарието се води поредния рунд от братоубийствената борба за надмощие сред различни фракции на македонския елит. Още с провъзгласяването на независимостта стартира една своеобразна битка за собствена идентичност (със съседните държави), която след началото на т.нар. антиквицация се превръща в битка на "идентичности" вътре в самата Македония.

Цел и методология на изследването

Целта на изследването е да разгледа актуалните въпроси относно идентичността на македонците, които се свеждат до: 1) изясняване на същността

* Иван Винаров, главен асистент, доктор по политология, катедра "Политология", emails: i.vinarov@unwe.bg

на термина "идентичност" и явлението "социално инженерство"; 2) представяне на обществената реалност в Македония през погледа на утвърдени международни изследователски организации; и 3) проследяване на проявленията на "социално инженерство" в Македония и оценка на възможните ефекти от него върху идентичността на македонците. Настоящата статия е предназначена за широк кръг читатели, интересувачи се от проблемите на Македония, и тяхната рефлексия върху българската държава и общество.

Основна хипотеза на изследването

Основната хипотеза на изследването е, че е настъпил момента да се преустанови реализацията на социалното инженерство в Македония. Колкото повече се продължава реализирането му (чрез силови прийоми), толкова по-големи са шансовете за налагане на псевдоидентичност (която по същество е излишна и не е жизнеопределяща за бъдещето на страната).

Приложена методология и методика

В изследването се прилагат различни методологически похвати, сред които: терминологично изясняване на понятието "идентичност", контент анализ на медийна информация, статистически данни от индекси на международни организации и кратък ретроспективен анализ относно езика и историята на македонците.

Какво представлява идентичността?

Според едно общоизвестно определение идентичността представлява *"изживяване на другостта, която се изразява чрез определени самоназвания или названия на групите, с които те са известни в определена социална среда"*. Външните названия на общностите открояват както етническата и верската им принадлежност, така и черти от тяхната култура и поведение. В този смисъл те са неразделна част от мисленето за идентичността на общността (Цветанова-Цанева, 2015).

Настоящото изследване се концентрира именно върху аспектите на колективната идентичност и оставя на заден план индивидуалната. Първата произтича от едноличните (частните) стремежи към интериоризация с културата на групата, в която живее всеки човек. Ако членовете ѝ съзнават нейната постоянност във времето и тъждествеността на самата себе си, то тази осъзната определеност поражда колективната идентичност (Цветанова-Цанева, 2015).

През последния четвърт век терминът "идентичност" се концентрира около представата за тъждествеността на едно или друго разглеждано нещо със самото себе си. В този контекст се налага употребата на синонима "принадлежност", като съотнесеност на отделния гражданин към своята нация (Богданов, 2003). Националната идентичност е усещане за собствено

"аз" на индивида или групата. Тя е продукт на самосъзнанието, че "аз" или "ние" притежаваме специфични качества. Идентичностите са важни, защото формират поведението на хората и се различават по своята интензивност, устойчивост и изменчивост (Янков, 2011).

Според тълкуването на националната идентичност на проф. Георги Янков, осъзнаването на различието не поражда непременно съперничество (Янков, 2011). Но не така стоят нещата на Балканите. Противоречивата история на народите в Югоизточна Европа изгражда с течение на вековете у политическата класа специфичен "отбранително–нападателен инстинкт". Негово проявление е своеобразният градеж на идентичности по отношение на съседни на съответната държава територии, в стремеж към реализиране на доктрини за величие. Нито една балканска държава не постига траен успех в тези свои амбиции, вследствие на което народите им са споходени от безмилостната съдба да граничат със самите себе си.

Във водовъртежа от национализми попада Македония, назовавана на международната арена до 2019 г. с названието "Бивша югославска република". В продължение на 27 години тази новопоявила се постюгославска държава полага усилия да утвърди своя държавна и етническа идентичност. Няма да е пресилено ако кажем, че в известен смисъл терминът "идентичност" е станал сакрален за македонците. Неслучайно грандиозните опити за социално инженерство в югозападната ни съседка се уповават точно на борбата за идентичност(и).

- Самото инженерство в социален смисъл се разбира по два начина:
- в тесен смисъл, то се използва в областта на новите технологии и информационната сигурност. Счита се, че неговата цел е същата, като на хакерството: измами чрез придобиване на неоторизиран достъп до системи или информация, кражба на лични данни, индустриален шпионаж или причиняване на друга вреда. Това се постига чрез методите "hunting" – ловуване, и "farming" – обработка (Николова, 2016);
- в широк смисъл, социалното инженерство се използва в политическата наука с разбирането, което му придава Карл Попър. Той позиционира различията между "утопичното" и "частичното" ("поетапно") социално инженерство (Янков, 2006). В Македония се използват похватите не само на "утопичното" инженерство в търсена на "идеалната държава", "рай на земята" или "идеалното общество" – налице е своеобразен синтез на моделите. В този смисъл най-правилна би била употребата на словосъчетанието "обществено инженерстване".

Атаките на социалното инженерство протичат на две нива – физическо и психологическо. Първият вид са познати от по-рано и тяхното значение с течение на времето намалява. Психологическият подход се превръща във фундамент на социално инженерство, защото използва следните утвърдени

методи за убеждаване: представяне за "някой друг" (т.нар. синтетична личност), конформизъм, позоваване на авторитетна фигура, разсейване на отговорността и просто заблуждаващо дружелюбно отношение (Николова, 2016).

Глобалните индекси за медийна свобода и развитието на човешкия капитал и македонската реалност

Следващите редове са посветени на настоящото състояние на Македония по водещи показатели за нивото на корупция, медийната свобода и развитието на човешкия капитал. Това е необходимо, тъй като процесът на социално инженерство и опитът за подмяна на (и без друго) спорната идентичност на народа от Повардарието е дело на местната политическа върхушка. А когато корумпиран елит налага идентичност с (не)добре преценена ментална насилственост върху собствените си граждани, винаги използва за оръжие медийната машина. Благодарение на нея пропагандата достига до всеки дом и влияе, тоест манипулира целокупната общественост и по този начин определя дейностите от психологическия подход при реализиране на социалното инженерство.

Според Индекса за възприемане на корупцията (Corruption Perceptions Index) за 2017 г. на "Трансперънси интернешънъл" – ТИ, [2] Македония се намира на незавидното 107 място (от общо 180 държави), с обобщен коефициент 35%. Това представлява спад с цели 10% само в рамките на 3 години. По този показател югозападната ни съседка изостава от всички останали страни от региона на Западните Балкани. Скопие е най-неуспешния защитник на свободната преса и на НПО на целия полуостров. Според ТИ, медиите са жизнено важни за справянето с корупционните практики. А по думите на Колин Крауч, в съвременния свят корупцията е утвърден показател за лошото състояние на демокрацията, понеже говори за политическа класа, която е станала цинична, аморална и откъсната от критичния поглед на обществеността (Крауч, 2012).

Причината за все по-честото прибягване до средствата на социалното инженерство може да се търси в популизма от нова генерация и засилващата се тенденция на упадък на традиционните политически партии. Наличието на такова голямо разделение между гражданите (масата) и политиците (елитът), като това в Македония, възпрепятства опитите за изграждане и утвърждаване на демократична политическа система (Киров, 2015). Въпреки превеса на тези негативни обществени тенденции, всяко ново правителство в Македония изтъква борбата с корупцията като свой приоритет. Но според външни наблюдатели действията на властниците са доста повърхностни. Макар да е постигнат известен напредък в установяването на правната и институционалната рамка за противодействие на корупцията,

прилагането на антикорупционните закони и приоритетното разглеждане на дела за престъпления от съответните надзорни органи остава проблем по отношение на правовата държава.

Политическата корупция, изразяваща се в злоупотреба с власт, конфликт на интереси и съмнителни практики при финансирането на партиите (и предизборните кампании), е доказано разпространена в Македония. А протекционизмът и картелирането във всички сфери на управлението (и в стопанството) затрудняват сериозно реализирането на антикорупционните реформи. Това поражда трудности при провеждане на честни и свободни избори, контрола за легалността на партийното финансиране, кодексите за поведение, конфликта на интереси, декларирането на имуществено състояние, правилата за лобиране и т.н. (Ninua, 2014).

В публикувания от "Репортери без граници" Индекс за свобода на пресата от 2018 г. (2018 World Press Freedom Index) се обръща внимание на първоначалните положителни знаци по отношение на медийната свобода след подаването на оставката на правителството на Никола Груевски – отчита се изкачване на Македония със седем позиции – от 118 през 2016 г. до 109 през 2018 г. (и тук в обхвата на проучването попадат 180 държави). Констатацията е, че системните атаки срещу медийната свобода са постоянна явление по време на десетгодишното управление на ВМРО–ДПМНЕ. Правителството упражнява такъв контрол върху печата и ефира, какъвто не е познат в другите балкански страни. Много опозиционни медии преустановяват своята дейност. Дори след идването на власт на СДСМ, Македонската радио–телевизия (МРТ) продължава да обслужва обкръжението на предишните държавни ръководители. Падането от власт на Груевски води до леко намаляване на правителствения контрол над пресата, но не се забелязва последователен подход от страна на новото правителство за трайно подобряване на медийната среда (и свобода). Няма и видима промяна в икономическия статут на журналистите в "Република Северна Македония", които традиционно са ниско платени и не разполагат с достатъчна сигурност на работното място [3].

Процесът на обществено инженерстване и подмяна на идентичността е съчетание на три основни компонента: 1) политическата класа като цяло и по-конкретно – управляващият политически елит; 2) медиите – проводниците на официално установената правителствена линия сред населението, които са и фундаментален фактор за политическата социализация на отделните личности; и 3) гражданите на Македония, в т.ч. и диаспората.

Двата глобални индекса представят недоброто състояние на медийната свобода и ширещата се корупцията в политическата сфера. По отношение на човешкия фактор, се забелязва нещо по-различно, което е видно от представените данни в следващите изследвания.

Третата важна ранкингова класация е Индексът на човешко развитие на ООН (United Nations Human Development Index – HDI). Цифрите от 2017 г. представят състоянието на Македония сравнително по-оптимистично. На първо място, позицията на страната е относително удовлетворяваща – 80^{-то} място от общо 189 държави, с актив 75,7%. Това е стабилна тенденция през последните години: югозападната ни съседка се развива прогресивно в сферата на търговията и нарастването на финансовите потоци (124%) и много добре по отношение на социалната подкрепа на населението (80,5%), както и на нововъведенията в областта на телекомуникациите и новите технологии (72,2%). Проблемни се оказват неравенството (66,1%), трудовата сигурност и безработицата (42,4%) [4].

По подобен положителен начин Македония се позиционира в още едно проучване, основно с технологична насоченост – Глобалният индекс за иновации (Global Innovation Index). В него страната заема 84^{-то} място от общо 126 държави, с коефициент 29,9%. Прави впечатление, че по индикатора "Институции" югозападната ни съседка заема много доброто 49^{-то} място с коефициент 67,47%. По отношение на индикатора "Човешки капитал и научна дейност" страната е на 76^{-то} място (27,25%), като най-добре се представя в подиндикатора "Образование" (от начално до средно включително) – 57^{-мо} място (49,52%) [5].

Може ли да се определи еднозначно каква е идентичността на македонците?

Представените по-горе цифрови и процентни стойности дават достатъчно добра представа за някои аспекти на социалната реалност в Македония. Но други фактори играят (не)явната и основна роля в процеса на изграждане на новомакедон(и)с(т)ката идентичност, посредством процеса на социално инженерство. Това са езикът и историята. Българската историография приема, че промяната на наречieto, което изначално е диалектно в рамките на книжовния български език, започва в края на XIX век и се засилва в периода между войните. През 1934 г. Коминтернът тласка напред новия процес на македонизация, като обявява, че наред с "тракийска" (в Тракия) и "добруджанска" (в Добруджа), в географската област Македония живее и съществува "македонска нация" (Божинов, 2017).

След заседанието на Антифашисткото събрание за народно освобождение на Македония (АСНОМ) от 2 август 1944 г. в манастира "Прохор Пчински", се оказва, че всъщност нововъведените думи, почти всички от тях сърбизми, са част от "книжовния македонски език". Измислянето му няма аналог в езикознанието, защото Вардарско–македонската (пре)кодификация има за основа многовековно развиващия се български език. Над него

в Македония допълнително са наслагвани някои типично регионални особености, лексикални сръбски словосъчетания, плюс чуждици от западните езици, които не се срещат в българския (Кочева, 2018). Но до ден днешен София не признава съществуването на "македонски" език, защото по този начин ще се легитимира един от основните стълбове на новомакедон(и)с(т)ката идентичност [6].

Вторият фундамент на неомакедонизма – произволното тълкуване (тоест кражбата) на история от източния съсед с "тюркски" корени – България, е характерно като водещ утвърден прием дори след подписването на Договора за добросъседство през август 2017 г. Със стартирането на "Преродбата" на Груевски започва един нов парадоксален процес: създаване на нова история – претворява се миналото, за да се реструктурира по друг начин бъдещето. Уникалното в случая е, че идентичността на един малък балкански народ се оказва, че зависи от изборни резултати, народно допитване, игра на коалиции и способност да се задоволяват претенциите на едни или други съседни страни относно държавния строй и общественополитическия и правен ред.

Объркването на неомакедон(и)с(т)ката идентичност произтича от експлоатацията на новоналожения "античен" елемент. Процесът става известен като "антиквизация" и не е пресилено да се каже, че благодарение на него за една вечер "славوماкедонците" се превръщат в "антични македонци". Врх на всичко това е помпозният проект "Скопие 2014". Най-засегната от него е Гърция, където общественото мнение с тревога отбелязва, че планът е да се повдигне "македонското съзнание": *"Някои говорят за проект за "масова хипноза", други за "националистическа лудост", а някои за "срамно и смешно" (...) все по-голям брой бебета получават името Филип, Александър, Парменион, Касандър"* [7].

Поредната смяна във властта поне на пръв поглед слага край на голямото харчене за изграждане на новата "антична идентичност". Стремешът е за затопляне на отношенията с южния съсед, което да открие пътя на Скопие към ЕС и НАТО. На 17 юни 2018 г. Гърция и БЮРМ подписват в Псарадес (от гръцката страна на Преспанското езеро) договор за смяна името на "втората страна" на Република Северна Македония (Величкова, 2018). В преговорния процес като възможни варианти се предлагат още: *Република Нова Македония, Република Горна Македония, Република Вардарска Македония и Република Македония – Скопие* (Джамбазов, 2018). Имайки предвид язовителните нападки на опозиционните лидери от двете страни на гръцко-македонската граница в дните преди провеждането на референдума, само можем да предполагаме накъде щеше да тръгне "новата" македон(и)с(т)ка идентичност, ако договарящите страни се бяха спрели на друго държавно название. Говорителят на ВМРО–ДПМНЕ Наум Стоилковски сочи с пръст

Заев, Димитров, Шекеринска, албанските водачи (Ахмети, Касами, Села, Тачи) "и останалите северномакедонци", като хора с различно самосъзнание от това на "македонскиот *на́род*". При различна развръзка същите тези политици щяха да бъдат наречени "новомакедонци", "горномакедонци", "вардаромакедонци" или "македоно–скопяни". И всичко това лансирано от хора, които пледират да са "антични македонци" ..., а сега вече са горди "северномакедонци".

Създава се една мозайка от несъществуващи идентичности, всяка от които претендира да е автентична или най-малкото равнозначна на всяка друга. При едни по-еднозначни резултати от народното допитване може би някоя от тях щеше да надделее над останалите. Засега това е "северномакедонската идентичност", но тя не е напълно легитимна в очите на гражданите. Възможно е при едни следващи парламентарни избори преднина да вземе някоя от другите псевдоидентичности. Дори само възможността да се провежда подобен дебат говори достатъчно за абсурдността и контрапродуктивността на целия този процес.

Самоназванието е съществена част от формирането на колективната идентичност. В този смисъл разделянето на народа на две, според политическите ориентации към дадена партия, е разрушително и изкривява същността на дихотомията "ние – те" не като отлика между нас и другите народи. Така се създава непреодолимо различие вътре в самото колективно цяло – тоест разцепление на идентичността в зависимост от политическата конюнктура. Губеща в случая е самата идентичност (доколкото въобще съществува такава) или най-малкото процесът на нейното изграждане, който се сблъсква с центробежните сили на самия себе си.

Големият недостатък на неомакедон(и)с(т)ката идентичност е, че тя няма история, върху която да се гради. Досегашните опити за социално инженерство показват, че без солидна историческа основа, която да е пригодена към нуждите за създаване на "идентичност", чрез претворяване на добре известното на всички минало в нещо ново, няма как да се получи задоволителен резултат. "Античното" минало надхвърля възможностите на македон(и)с(т)ката историография – от своя страна българското не ѝ е достатъчно. Договарянето на ново име за всеобща употреба (*erga omnes*) се основава на синтез между овехтелите (и спорен като успеваемост) югомакедонизъм, непълен отказ от антиквизацията и отстъпчивост пред някои искания на българската държава, с цел тя да не възпрепятства преговорния процес (предвид първоначално заявената позиция София да не позволи каквито и да е преговори, ако в името на югозападния съсед попаднат думите "Северна" или "Горна", тъй като в тези определения влиза и Пиринския край) [8].

Заклучение

В настоящото изследване се проследяват сложните фундаментални въпроси относно идентичността на македонците, с оглед да бъдат поставени на академичен дневен ред и у нас. В този контекст думите *"живеем в криво-разбрана балканска махала"*, в която *"македонският въпрос се превърна в театрална сцена"*, потвърждават извода, че *битката за идентичност със съседните държави се преобразява в битка на "идентичности" вътре в държавата Македония*, между самите македонци.

Външните названия на общностите открояват както принадлежността им, така и черти от културата и поведението. Липсата на историческа основа прави безсмислено новото име на държавата, защото македонските граждани ще си останат македонци, независимо дали са "северно", "горно" или "вардаро" (последното не се приема от гръцката страна, защото река Вардар тече и на нейна територия). Не така стоят нещата относно "античните" македонци и базисното (полунасилствено) разграничаване от българския корен на по-голямата част от населението в Повардарието. Това прави безпредметна концентрацията на спорни аргументи около оста на сблъсък "Северна" срещу "Антична" Македония. Още по-нерационална е точката на съприкосновение, която може да се сведе до абсурдното наименование "Северноантична Македония".

Отрицателните ефекти на процеса на социално инженерство, провеждан от македонския политически елит, стават видими чрез стойностите в представените глобални индекси на утвърдени международни организации и центрове. Гражданите на Македония няма как да осъзнаят това докато не се промени поведението на посредниците в цели този процес – медиите. От друга страна, затвърждават се положителни тенденции по отношение на човешкия фактор и такива с обратен знак на върха на обществената пирамида. В глобализиращия се свят македонските граждани следва да са свободни в избора си на това как да се формират като личности. На тях не им е необходима някаква изкуствено налагана псевдоидентичност, базираща се на изфабрикуваната от политическата класа "нова паралелна реалност". Оставен сам свободно да осъзнае себе си, няма да е никак учудващо македонецът да се отдръпне от изкуствено втъпяването му себепразниченост "ние – те", като се приобщи към обединяващото "ние и те".

Бележки:

[1] Тези неофициални финансови инструменти обезпечават дейности на външното, военното и вътрешното министерство на Гърция. Преди кризата средствата за различни "поръчки", които е невъзможно да бъдат финансира-

ни официално, надхвърлят 160 млн. евро, а към 2016 г. сумата намалява до около 50 млн. (Атанасова, 2018).

[2] Corruption Perceptions Index 2017, in: Transparency International (website). 21st Feb. 2018, available at: https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017 (accessed 24th Oct. 2018).

[3] Republic of Macedonia, in: Reporters without Borders (website), available at: <https://rsf.org/en/republic-macedonia> (accessed 24th Oct. 2018).

[4] The Former Yugoslav Republic of Macedonia, in: Human Development Indicator (website). 15th July 2018, available at: <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/MKD> (accessed 24th Oct. 2018); The Former Yugoslav Republic of Macedonia, in: United Nation Development Programme, UNSDG, New York, 2018, pp. 2-3.

[5] Македония не се позиционира така добре по другите два образователни подиндикатора: "Висше образование" – 76^{-то} място (27,25%) и "Научни изследвания и разработки" – 78^{-мо} място (едва 4,99%). Вж.: In-depth Economy Reports, in: Global Innovation Index (website), available at: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-economy> (accessed 25th Oct. 2018); The GII score in the simple average of the Input and Output Sub-index scores, in: Global Innovation Index (website), available at: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator> (accessed 25th Oct. 2018).

[6] Въпреки някои становища, че с подписването на Съвместната декларация от премиерите Костов и Георгиевски (на 22 февруари 1999 г. в София), както и на Договора за добросъседство от Борисов и Заев (на 1 август 2017 г. в Скопие), България фактически признава съществуването на македонски език, това всъщност не е така. Неслучайно е избрана формулата: "...на официалните езици на двете страни – български език, съгласно Конституцията на Р България, и македонски език, съгласно Конституцията на Р Македония". Ние споделяме позицията, че съгласяването с "някакъв македонски език" е тежка, но необходима отстъпка – повече от това, никое официално лице в България не бива да допуска (ДПДС, 2017; Илиев, 1999).

[7] Гръцки поглед към "Скопие 2014" – 47 паметника за един уикенд, в: e-vestnik (уебсайт), 31.08.2013 г., достъпно на <http://e-vestnik.bg/18531/gratski-pogled-kam-skopie-2014-47-pametnika-za-edin-uikend/> (дата на достъп 18.11.2018 г.).

[8] По думите на българския президент Георги Първанов, *"варианти като Горна Македония или Северна Македония – това е договаряне в полза на Гърция, но за сметка на България"* (Цветанова, 2018). Вж.: Екатерина Захариева: България не приема "северни" географски понятия в името Македония, в: Епицентър (уебсайт), 4.08.2017 г., достъпно на <http://epicenter.bg/article/Ekaterina-Zaharieva/133500/2/0> (дата на достъп 18.11.2018 г.).

Референции:

Атанасова, Б. (2018), Живеем в криворазбрана балканска махала, в: Труд (е-издание), достъпно на <https://trud.bg/живеем-в-криворазбрана-балканска-мах/> (дата на достъп 23.10.2018 г.)

(Atanasova, B. 2018, Zhiveem v krivorazbrana balkanska mahala, v: Trud (e-izdanie), dostapno na <https://trud.bg/zhiveem-v-krivorazbrana-balkanska-mah/> (data na dostap 23.10.2018 g.).

Божинов, В. (2017), Република Македония в съвременната геополитика, ИК "Гутенберг", София, с. 12.

(Bozhinov, V. 2017, Republika Makedoniya v savremennata geopolitika, IK "Gutenberg", Sofiya, s. 12.)

Богданов, Б. (2003), Идентичност и идентифициране, в: Сборник от Единадесета лятна научна конференция "Култура на идентифицирането", Сталкер Холдинг, Варна, с. 6.

(Bogdanov, B. 2003, Identichnost i identifitsirane, v: Sbornik ot Edinadeseta lyatna nauchna konferentsiya "Kultura na identifitsiraneto", Stalker Holding, Varna, s. 6.)

Величкова, В. (2018), Подписаха историческия договор за името на Македония, в: Darik News (уебсайт), 17.06.2018 г., достъпно на <https://dariknews.bg/novini/sviat/podpisaha-istoricheskii-dogovor-za-imeto-na-makedoniia-snim-kivideo-2103940> (дата на достъп 18.11.2018 г.).

(Velichkova, V. 2018, Podpisaha istoricheskiya dogovor za imeto na Makedoniya, v: Darik News (uebsayt), 17.06.2018 g., dostapno na <https://dariknews.bg/novini/sviat/podpisaha-istoricheskii-dogovor-za-imeto-na-makedoniia-snim-kivideo-2103940> (data na dostap 18.11.2018 g.)

Джамбазов, Д. (2018), Пет предложения за ново име на Македония, във: Факти (уебсайт), 19.01.2018 г., достъпно на <https://fakti.bg/world/281225-pet-predlozenia-za-novo-ime-na-makedonia> (дата на достъп 18.11.2018 г.).

(Dzhambazov, D. 2018, Pet predlozheniya za novo ime na Makedoniya, vav: Fakti (uebsayt), 19.01.2018 g., dostapno na <https://fakti.bg/world/281225-pet-predlozenia-za-novo-ime-na-makedonia> (data na dostap 18.11.2018 g)

Договор за приятелство, добросъседство и сътрудничество между Република България и Република Македония (2017), ратифициран със Закон за ратифициране на Договора за приятелство, добросъседство и сътрудничество между Република България и Република Македония, обн. ДВ, бр. 9 от 26 януари 2018 г.

(Dogovor za priyatelstvo, dobrosasedstvo i satrudnichestvo mezhdu Republika Balgariya i Republika Makedonia 2017, ratifitsiran sas Zakon za ratifitsirane na

Dogovora za priyatelstvo, dobrosasedstvo i satrudnichestvo mezhdu Republika Bulgariya i Republika Makedoniya, obn. DV, br. 9 ot 26 yanuari 2018 g.)

Илиев, И. (1999), Компромисът бе нужен, но тежък. Затова трябва да е последен, в: Монитор, 11.02.1999 г., с. 2.

(Iliev, I., 1999, Kompromisat be nuzhen, no tezhak. Zatova tryabva da e posleden, v: Monitor, 11.02.1999 g., s. 2.)

Киров, П. (2015), Конституиране на представителното управление в България, Сиела Норма АД, София, с. 17 и 21.

(Kirov, P., 2015, Konstituirane na predstavitelnoto upravlenie v Bulgariya, Siela Norma AD, Sofiya, s. 17 i 21.)

Кочева, А. (2018), Вардарската прекодификация на българския език и "книжовният македонски", в: Breaking News (уебсайт), 2.08.2018 г., достъпно на <https://breaking.bg/obshtestvo/vargarskata-prekodifikatsiya-na-balgarskiya-ezik-i-knizhovniot-makedonski/> (дата на достъп 18.11.2018 г.).

(Kocheva, A., 2018, Vardarskata prekodifikatsiya na balgarskiya ezik i "knizhovniot makedonski", v: Breaking News (uebsayt), 2.08.2018 g., dostapno na <https://breaking.bg/obshtestvo/vargarskata-prekodifikatsiya-na-balgarskiya-ezik-i-knizhovniot-makedonski/> (data na dostap 18.11.2018 g.)

Крауч, К. (2012), Постдемокрация, УИ "Св. Климент Охридски", София, с. 17.

(Krauch, K., 2012, Postdemokratsiya, UI "Sv. Kliment Ohridski", Sofiya, s. 17.)

Николова, Ц. (2016), Социално инженерство, Българска наука, Август 2016 г., с. 53.

(Nikolova, Ts., 2016, Sotsialno inzhenerstvo, Balgarska nauka, Avgust 2016 g., s. 53.)

Цветанова, К. (2018) Македония с ново име, но защо за сметка на България?!, в: Dnes.bg (уебсайт), 12.02.2018 г., достъпно на <https://www.dnes.bg/politika/2018/02/12/makedoniia-s-novo-ime-no-zashto-za-smetka-na-byulgaria.367772> (дата на достъп 18.11.2018 г.).

(Tsvetanova, K., 2018 Makedonia s novo ime, no zashto za smetka na Balgariya?!, v: Dnes.bg (uebsayt), 12.02.2018 g., dostapno na <https://www.dnes.bg/politika/2018/02/12/makedoniia-s-novo-ime-no-zashto-za-smetka-na-byulgaria.367772> (data na dostap 18.11.2018 g.)

Цветанова-Цанева, Ц. (2015), Понятието *идентичност* – обзорен преглед на основните становища, в: Научни трудове на Русенския университет, том 54, серия 5.2, с. 279.

(Tsvetanova-Tsaneva, Ts., 2015, Ponyatiето identichnost – obzoren pregled na osnovnite stanovishta, v: Nauchni trudove na Rusenskiya universitet, tom 54, seriya 5.2, s. 279.)

Янков, Г. (2006), Политологичната мисъл от древността до наши дни, Трето издание, УИ "Стопанство", София, с. 339-352.

(Yankov, G., 2006, Politologichnata misal ot drevnostta do nashi dni, Treto izdanie, UI "Stopanstvo", Sofiya, s. 339-352.)

Янков, Г. (2011), Национална идентичност/National identity, в: Основни термини използвани в учебния процес, УИ "Стопанство", София, с. 238-239.

(Yankov, G., 2011, Natsionalna identichnost/National identity, v: Osnovni termini izpolzvani v uchebniya protses, UI "Stopanstvo", Sofiya, s. 238-239.)

Ninua, T. (2014) Former Yugoslav Republic of Macedonia: Overview of Political Corruption. Transparency International Macedonia, Skopje, p. 1.

(БИВША ЮГОСЛАВСКА) РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЯ НА КРЪСТОПЪТ В ТЪРСЕНЕ НА ИДЕНТИЧНОСТ(И)

Резюме

Целта на това изследване е поставянето на актуалните въпроси относно идентичността на македонците. За нейното реализиране се изяснява същността на термина "идентичност" и процеса на социално инженерство в Македония. Използват се още контент анализ на медийна информация и статистически данни от индекси на международни организации. Основният извод е, че се развива един парадоксален процес – претворяване на миналото, за да се реструктурира по друг начин бъдещето.

Ключови думи: антиквизация, глобален индекс, идентичност, Македония, социално инженерство.

JEL: F520, F530

(FORMER YUGOSLAV) REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA OF THE CROSSROAD IN SEARCH OF IDENTITY(ES)

Ivan Vinarov**

Abstract

The current research aims is to rise the current questions about the identity of the Macedonians. Its implementation clarifies the essence of the term “identity” and the process of social engineering in Macedonia. Further content analysis of media information and statistics from indices of international organizations is used. The main conclusion is that a paradoxical process is being developed – a transformation of the past in order to re-structure the future in a different way.

Key words: antiquization, global index, identity, Macedonia, social engineering.

JEL: F520, F530

* Ivan Vinarov, Chief Assistant Prof., PhD, Department of Political Science – University of National and World Economy (Sofia), e-mails: i.vinarov@unwe.bg & IvanVinarov@mail.bg.